საქართველოს ს.-ფ. ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტია | დრ. მთავარ კომიტეტის ორგანო

სოციალისტ-ფედერალისტი

კვირა მაისი 15
1921 წ.
ფასი 100 მანეთი

რედაქციის მისამართი:
დამფუძნებელი კრების ქ. № 6
ტელეფონი 12—29

ეროვნული ბიბლიოთეკა

პ ა ს უ ხ ი

„არამედ ქართლად ფრიადი რი ქურნალისმი იკვეზება იმ ტენდენ კიუ- ქვეყანა ღირიცხვის, რომელ- სავა შინა ქართულითა ენითა ქამი შეწირვის და ლოცვაა ყოველი აღესრულების“. გრ. ხანძთელი. თ. 43.

„პრავდა გრუზიის“ მე-59 ნომერში ჩემ „ღია წერილს ულიანოვ ლენინისად- მი“ ვინმე ს. პ. გამოეკამათა. მე ამ წე- რილის ავტორს პასუხს არ გავცემდი; უწინარეს ყოვლისა იმიტომ, რომ ლიტე- რატურულ დუელში ვერ გავყვები ისეთ კაცს, რომელსაც თავის ნაწერის ხელის მოწერა არა სურს, ან არ შეუძლია. შემდეგ ყოვლად შეუწყნარებელი ტონი პოლემისტის მიერ აღებული ჩემთვის სრულიად უჩვეო და მიუღებელია. ბო- ლოს ვისაც უნდა ტფილისში ჩვენს სამ- შობლოში აზრთა ურთიერთობა გაეჩა- დოს, ამისათვის არსებობს ქართული ენა, თუ იგი ქართველია ტფილისში გა- მოდის ქართული ორგანო „კომუნისტი“, თუ ის უცხოელი კომუნისტია და ჩემი ან საერთოდ ქართველების „მოიჯულე- ბა“ უნდა, კეთილ ინებოს და ქართული ისწავლოს თუ მას კომუნისტური იდეე- ბის გავრცელების მეტი არაფერი აინ- ტერესებს, აქა სწავლობენ ქართულს ის სირიელი ძამები, რომელნიც საქარ- თველოში ქრისტიანობის საქადაგებლად მოდიოდნენ. მაგრამ ყველა მოსაზრებანი უკან იხევენ იმ აზრის წინაშე, რომ ეს ინიციალებით მოწერილი წერილი დაბ- ეჭდილია საქართველოს კომუნისტური პარტიის ცენტრალურ ორგანოში. რამ- დენადაც ეს პარტია ქართულ სინამ- დვილეში განსაზღვრულ პოლიტიკურ მე- საჭის როლშია დღეს, მე არ შემიძლია ანგარიშში არ გავუწიო ჩემი მოკამათის ნაწერს.

ჩემი წერილი ლენინისადმი ეგვემა ისე გაიგო თითქოს მე მდომოდა შველა მეთხოვა ლენინისათვის ქართველი ხალ- ხის მაგივრად, არა მე სიეთით იმ აზრი- სა ვარ, რომ ქართველი ხალხის ხსნა თვით ქართველი ხალხის მაჯასა და მკლავშია. ეს იყო ერთგვარი ლიტერა- ტურული სიუჟეტი ჩემი წერილისა, მისი ლიტერატურული ფორმა. ლენინს რო- გორც მოაზროვნეს მე ვიცნობ; მე მასში ვხედავ გულწრფელ რევოლუციონერს და სოციალურ ექსპერიმენტატორს; რო- გორც ყოველი იდეის მქადაგებელი კო- ლექტივი, კომუნისტებიც ჩემის აზრით ორ კატეგორიად შეიძლება დაიყოს; ერთნი თავდადებულნი, გულწრფელად განწმცებულნი დარწმუნებულნი და ერთ- გული გუშაგები თავიანთი დიდი საქმისა —ხოლო მათ გარშემო თავს იყრიან— მეორენი, ფეხის ხმას აყოლილნი, ნაირ- ნაირი ფერადებით რომ ილებავენ შუბლსა და სინიდისს და ამა თუ იმ იდეის ხარჯ- ზე სულ სხვა საქმეებს აკეთებენ. სწო- რედ ლენინთან გამობაასება იყო ჩემთვის გულწრფელი ადამიანებისთვის პირდა- პირი და გულწრფელი სიტყვის თქმა, რადგან ამ შემთხვევაში ლენინი იყო ჩემთვის კომუნისტური იდეოლოგიის სადი ელემენტის პერსონიფიკაცია.

ჩემს მოკამათეს როგორც სჩანს უსარ- გებლნია ჩემი წერილის „გრუზინსკაია- ტას“ ბიულეტენის საკმაოდ არა პრეცი- ზიული თარგმანით, რომელიც შემთხვე- ვით მეც ჩამივარდა ხელში.

ს. პ. ფიქრობს რომ ლენინის შედარება ბონაპარტესთან ჩემის მხრით სრულიად უსაფუძვლოა, მაგრამ ამ დებულებას იგი სავსებით ვერ ასაბუთებს; სჩანს მას ნათე- ლი წარმოდგენა არა აქვს ბონაპარტეს ის- ტორიულ მნიშვნელობაზე. დილეტანტუ- რი ჟურნალისტში იკვეზება იმ ტენდენციუ- რი ისტორიული ცნობებით, რომელიც ყველას ჩვენ გვევიგონია საშუალო სკოლაში ტენდენციურად შედგენილ სა- სკოლო ისტორიებიდან. ბონაპარტეს ის- ტორიული მნიშვნელობა ისტორიულ მეცნიერებაში მხოლოდ უკანასკნელ ხანებში შეიგნეს სავსე- ბით ისეთი დიდმა ბონაპარტეს-მკვლევა- რებმა, ფელეტონისტებს და ხელმძღვა დილეტანტებს ჰგონიათ, რომ ბონაპარ- ტე თავზე ხელაღებული ავანტიურისტი იყო, რომელსაც მარტო სისხლი წყურო- და. ნამდვილად კი ბონაპარტე უდიდესი რევოლუციონერი იყო ახალი საუკუ- ნეებისა. მან რევოლუცია მოახდინა პოლიტიკაში, ქვეყნების შეგნებაში, სა- ხელმწიფოში და აზროვნებაში. ბონა- პარტეს ისეთივე დიდი ღვაწლი მიუ- ძღვის არა მარტო საფრანგეთის, არა- მედ მთელი ევროპის ინტელექტუალურ რადიკალიზაციის საქმეში, მე ვფიქრობ ისეთივე როგორც ლენინს—რუსეთში. რუსეთში 1918 წლამდის პიროვნების ემანსიპაციაზე ლაპარაკიც არ შეიძლე- ბოდა. რუსეთის ხალხს ისეთი პრიმი- ტიული თავისუფლების ნორმებიც არ მოუპოვებოდა, როგორიც ინგლისის დიდი ხარტიის გამოქვეყნებამდის. მე ველაპარაკე ლენინის წითელ არმიელებს საქართველოში წრეულს და დავრწმუნდი რომ თუ დღეს ყოველი რუსის ჯარისკაცი ფიქრობს რომ ისიც ადამიანია, რო- მელსაც ყველამ „ამხანაგი“ უნდა დაუ- ძახოს, ეს ლენინის და კომუნიზმის მუ- შაობის ნაყოფია. ამას ვერავინ უარ- ყოფს.

1920 წელს ბერლინში, რუს პოლო- ნელთა ომის დროს, მე წინადადება მომცა გერმანულ გაზეთის „დოიტშე რუნდშაუს“ რედაქციამ, როგორც ქარ- თველ მწერალს და რუსეთის საქმეების მცოდნეს, ჩემი აზრი გამომეთქვა იმ ინტერვენციის შესახებ, რომელიც ევრო- პაში მზადდებოდა მაშინ ბოლშევიკების წინააღმდეგ.

„პრავდა გრუზიის“ ფელეტონისტს გონია, რომ მე ხშირად შევერ რამეს ვერ ვამბობ და ის სწერს იმას, რისი თქმა მინდოდა. 1920 წ. ხომ არავინ მაძა- ლებდა, ან არავის მეკრძალებოდა, რო- ცა „დოიტშე რუნდშაუს“ სექტემბრის 14 ს ნომერში ვწერდი: „რამდენადაც ბოლშევიზმი განსაზღვრული იდეების მა- ტარებელია, სიგიჟეა მის წინააღმდეგ იარაღით ბრძოლა“. რადგანაც იდეების წინააღმდეგ იარაღით ბრძოლა დონკიხო- ტობაა“ მეთქი. ვარწმუნებ ს. პ—ს, რომ არც ახლა ვწერ ამას იმისთვის რომ გადა- მთიელებს ვასიამოვნო, არამედ მხო- ლოდ იმისთვის, რომ ჯერ კიდევ 8 წლის ბავშვს მასწავლიდა რუსთაველი: „თქმა მართლისა სიმართლისა, ხესა შე- იქმს ხმელსა ნედლად“.

ჩემი წერილი რომ ჩემს მოკამათეს ბოლომდის წაეკითხა, იგი არ დასწერ- და რომ „ცენტრალური ადგილი მისი წერილისა, ეს ლენინ ბონაპარტეს ანა- ლოგიებიაო“. მე ვხედავ, რომ ჩემს მო- კამათეს ძლიერ ბუნდოვანი წარმოდგენა ქონია ბონაპარტეზე და ბონაპარტიზმზე. ეს განყენებული საკითხია და მისი გა- გება გულისხმობს ერთგვარ ისტორიულ გაწვრთნას, რომელიც ყოველ გაზეთის ფელეტონისტს არც კი მოეთხოვება უნდა მოვახსენო ჩემს მოკამათეს, რომ ჩემი წერილის და ამ ჟამად ჩემი ფიქ- რისა და აზროვნებისათვის ცენტრალუ- რი პრობლემაა საქართველო-რუსეთის დამოკიდებულებანი გახლავთ. მოკლედ საქართველოს დღევანდელი ვითარება. ჩემი წერილის ცენტრალური პრობლემაც ეს გახლდათ.

როცა მე წითელი არმიის და საერ- თოდ რუსეთის ჯარების განმათავისუფ- ლებელ როლზე ვლაპარაკობდი, მე განძ- რახ მოვერიდე დეტალურ ისტორიულ ანალიზს, რადგანაც წერილი ლენი- ნისადმი იყო მიმართული და ერთგვარი ლიტერატურული ეთიკეტი, რომელიც ჩემს მოკამათეს სავსებით არ ესმოდა, უსათუოდ მოითხოვდა ჩემგან თავის შეკავებას, მაგალითად მე ვიცი ლენინის ნაწერებიდან, რომ მან ისტორია ისე კარ- გად იცის, როგორც სოციოლოგია და მა- შასადამე მე ზედმეტად ჩავთვალე მომე- ყვანა მისთვის მაგალითები ან გამეხსე- ნებია მისთვის, რომ ყოველი დაპყრობა ისტორიის მანძილზე მუდამ განმათავი- სუფლებელის როლში მოუხდენია და- მპყრობელს. პეტრე დიდიდან დაწყე- ბული ალექსანდრე მეორემდის რუსის იმპერატორები განმათავისუფლებლის როლში აგზავნიდნენ თავიანთ ჯარებს ბალკანეთის სახელით ქრისტიანე პატარა ერების დასაპყრობად. ნაპოლეონიც ან- თავისუფლებდა ხან იტალიას, ხან გერ- მანიის სამთავროებს, ხან პოლონეთს და ხან ეგვიპტეს. ასევე ალექსანდრე მაკე- დონელი.

არ ვიცი, ჩემი მოკამათე იცნობს თუ არა საქართველოს ისტორიას, ის კი ვიცი, რომ როცა გვიორგი საიკაძე სპარსე- თის ჯარით შემოვიდა საქართველოში მან აბაზმა პროკლამაციებით ამცნო ქართ- ველ ხალხს, საქართველოს ხალხს მეფის- გან განთავისუფლებთო“. ისტორიულად გაწვრთნილი თვალი ყოველთვის შენ- მჩნევს რომ ყოველი დამპყრობელი ერთ ერთგვარ იდეოლოგიურ შირმას წამო- სძლევს თავის სამხედრო ოპერაციებს.

ასეთ იდეოლოგიურ შირმად ხმარობ- დნენ სპარსელები შიიტიზმ. მე 16—მე- 17 და მე 18—საუკუნოებში, ოსმალების პოლიტიკური პანისლამიზმის დასამხო- ბად წინა აზიაში. ასეთივე იდეოლო- გიური შირმა იყო რევოლუციონური იდეები ბონაპარტეს მსოფლიო პოლი- ტიკისათვის, გადავიდეთ დღევანდელ ქართულ სინამდვილეზე.

მე ვწერდი, რომ წითელმა რუსეთმა სულ ორიოდე თვის განმავლობაში მოსპო სამი უმთავრესი ატრიბუტი საქართვე- ლოს სახელმწიფოსი: დამოუკიდებელი რკინის გზა, და საზღვრები და იქვე დავსძინე, რომ ვინ არ იცის რომ ქარ- თული ენა დღეს საქართველოში პრაქ- ტიკულად სახელმწიფო ენა აღარ არის მეთქი.

საზღვრები ს. პ. ეს ბურჟუაზიულ ჩარჩოებად მიაჩნია, რომელზედაც „მხო- ლოდ გამსახურდია ოცნებობს“. მე კი მგონია, რომ ქვეყანაზე ყველაფერს საზღვარი აქვს, მხოლოდ მსოფლიოს და ცის გარსს არა აქვს საზღვარი, ხო- ლო უსაზღვრო სახელმწიფო მარსზე თუ მოიძებნება, ერთი ვკითხო ჩემს მოკა- მათეს: თუ საზღვრები ბურჟუაზიული კომფორტია, რატომა აქვს კომუნისტურ რუსეთის საზღვრები? თვით მემარცხენე რუსეთიც არ დასთანხმდება, რომ მისი კარი და ბჭე გაღონ, ყველა შემოუშვან და გაუშვან და ყველამ გაიტანოს ის, ვინც რის გატანას მოახერხებს. რაც შეეხება საქართველოს საზღვრებს და- მოუკიდებელ აფხაზეთთან და ასე წარ- მოიდგინეთ დამოუკიდებელ აჭარასთან, რომელსაც გვპირდება კიდეც ს. პ., ამაზე უნდა მოგახსენოთ, რომ ამ საზღვრების გამო ბევრს ეცადნენ ნიკოლოზ პირ- ველის რუსიფიკატორები, ხან ანბანები მოუგონეს აფხაზებს, ხან ჩერნომორის გუბერნიებს მიაწერეს სოხუმის ოლქი, მაგრამ აფხაზები 2,000 წელზე მეტს ეწეოდნენ ჩვენთან საერთო ისტო- რიულ უღელს და არ ჩამოგვცილებიან და ვერც ჩამოგვცილდებიან, თუმცა სა- ჭიროა რომ არსებითად შევეხოთ, აფხა- ზეთში დიდი უმრავლესობა ქართველო- ბაა და მე მიკვირს, რომ თქვენ ასე ერ- თის დაკვრით გინდათ ამ ქართველობის ბედი გადასწყვიტოთ. რაც შეეხება აჭა- რას, ვერც აქ გაავლებს ვინმე საზღვ- რებს, ეს ინგლისელ იმპერიალისტებმაც სცადეს, ეს სცადეს ოსმალებმაც. მაგ- რამ დღეს იცოდეს ყველამ, რომ ჩვენ მუდამ გადავალახებთ ისეთ ხელოვნურ საზღვრებს, რომლის გადაღმა ჩვენი სისხლისა და ხორცის თანაზიარნი ცხოვ- რობენ.

ახლა დამოუკიდებელი რკინის გზის მართველობა საბჭოთა საქართველოსი... ნუ იტყვით დროის ეკონომია მოითხოვს, რომ საქართველოს რკინის გზის მართ- ველობა მოსკოვისას დაუქვემდებარონ. ძველი რუსეთის რკინის გზის რევიზო- რებიც ისე მსჯელობდნენ: რა საჭიროა საქართველოსთვის საკუთარი რკინის გზის მართველობა ეს საქმის გართულე- ბაა. არა სჯობია პეტროგრადში დაი- წეროს ბათომ-ტფილისის მატარებლე- ბის მიმოსვლის ცხრილი? ისინიც საზღვ- რებზე გადაჯდომა-გადმოჯდომის „ვე- ლოკიტეტს“ ეურიდებოდნენ. მე მგონია, ევროპიელებს ჩვენ ვერ ვასწავლით დროის ეკონომიას, დროის ეკონომია, რომ ერთგვარი გადამწყვეტი მომენ- ტი იყოს ამ საკითხში, შვეიცარიელები თავიანთ რკინის გზას უმაშველოდ შეუ- ერთებდნენ ბერლინს ან პარიზს, რად- განაც ბერლინიდან პარიზს მიმავალი მგზავრი ორჯელ უნდა გადაჯდეს შვეი- ცარიის საზღვრებზე, თუ იგი ინტერ- ნაციონალურ „ვაგონ ლიში“ არ მგზავ- რობს, ყველას ხომ არ შეუძლია „ვა- გონ ლით“ იმგზავროს?

შემდეგ ს. პ. მიუტკიცებს, რომ სა- ქართველოს რკინის გზებზე ქართულად ხდება საქმის წარმოება, მე ჩემს წერი- ლის წაკითხვის უმალ განზრახ ფეხით წავედი რკინის გზის სამმართველოში რომ გამეგო მართალია თუ არა ს. პ. წერილში მოთხრობილი ახალი ამბავი? მაგრამ სამწუხაროდ კიდევ დავრწმუნდი, რომ დღესაც რუსული ენა ბატონობს ჩვენს რკინის გზაზე ისე, როგორც 7 მაისს, როცა ჩემს წერილს ვწერდი.

საგულისხმოა, რომ ჩემმა მოკამათემ ხმა არ ამოიღო იმ გარემოებაზე, რასაც მე აღვნიშნავდი ლენინისადმი მიმარ- თულ ღია ბარათში: ქართული ენა დღეს საქართველოში სახელმწიფო ენა აღარ არის მეთქი. მიბრძანდით ს. ს. ს. რეს- პუბლიკის უმაღლეს სამეურნეო საბჭოში და სხვა მრავალ ტფილისელ სახელმწი- ფო დაწესებულებაში და თქვენ დარ- წმუნდებით, რომ მე „შოვინიზმი“ კი არ მალაპარაკებს, არც რაიმე განკუთვნ- ებული „ნაციონალური ავადმყოფობა,“ არამედ „თქმა მართლისა სიმართლისა“.

ს. პ. სწერს: „გამსახურდიას რომ ჩვენი რევოლუციები წაეკითხა კოლო- ნიალურ და ნაციონალურ საკითხებზე იგი წითელ არმიას არ შეადარებდა ალექსანდრე პირველის ჯარებს, ხოლო კომუნიზმს, ბონაპარტიზმსო“. მე ჩემს წერილში არ უარვყოფდი, რომ მოსკოვ- ში ნამდვილი და გულწრფელი რევო- ლუციონერები მოიპოვებიან და ამ ხალხს კარგი და გულწრფელი რეზო- ლუციები გამოაქვთ თავიანთ კრებებზე, მაგრამ ამ რეზოლუციებს თავისებურ კომენტარებს უკეთებენ ტფილისში ისეთი პირები, რომელთაც კომუნიზმის სახელით რუსეთის იმპერიალისტური პოლიტიკის ტრადიციების გაგრძელება სწადიათ მეთქი. ბოლოს რა ბედი ელის მარტო რეზოლუციას, თუ მას უკუ- აგდებენ, ან სავსებით სისრულეში არ მოიყვანენ ისეთი პირები, რომელნიც პოლიტიკას პრაქტიკულად ახორციე- ლებენ. დაგვრჩა საკითხი ნოე ჟორდა- ნიას პიროვნების შეფასებისა. ამ ადგი- ლას მე უნდა ხაზგასმით აღვნიშნო ის გარემოება, რომ მე გაზეთ „სოცი- ალ-ფედერალისტ“-ში ვწერდი და ვწერ, არა როგორც რომელიმე პოლიტიკური პარტიის წევრი, არამედ როგორც ქარ- თველი მწერალი; და მე როცა სოც. ფედ. პარტიაში ვირიცხებოდი, 10 წლის განმავლობაში იდეურად ვებრძოდი ქარ- თველ მენშევიკებს, ხოლო როცა საქარ- თველოს დამოუკიდებლობა განხორ- ციელდა, მე პარტიიდან გამოვედი, რად- განაც მინდოდა პოლიტიკურ ბრძოლას გავცლოდი იმ დღიდან, რაც საქართვე- ლო განთავისუფლდა და პარტიათა შო- რის ბრძოლაში კი როგორც მწერალი არ მინდოდა რომ გავრეულიყავი. დღეს ჩემი ერთად ერთი წადილია შემარიგე- ბელი ტონი შევიტანო იმ პოლიტიკურ ბრძოლაში, რომელიც დღეს ქართველ ბოლშევიკებსა და მენშევიკებს შორის არსებობს, რადგანაც ჩემი აზრით ეს დიდი უბედურებაა ქართველი ხალხისა- თვის, რომ ჩვენი ერის წიაღში, ჩვენი დემოკრატიის სამსახურით დაინტერესე- ბული ორი ქართული პარტია ასე ექს- ტრემალურად და მტრულად განწყობი- ლნი არიან ერთი მეორის მიმართ.

პირადად მე მგონია, რომ მწერალი არც ერთი მთავრობის, არც ერთი პო- ლიტიკური პარტიის „მოჯამაგირე“ არ უნდა იყოს, რადგანაც მწერალი მხო- ლოდ თავისუფალი სულის და სიტყვის „მოჯამაგირე“ ყოფილა მუდამ. იგი აწმ- ყოში და მომავალშიაც ასე უნდა დარ- ჩეს, რადგანაც მისი ხელის საქმე ერი- სა და კულტურის სამსახური და არა რომელიმე პარტიისა, ან რომელიმე მთავრობის. იცვლებიან და ქრებიან პარტიები და მთავრობები, ხოლო ერი უკვდავია ვითარცა მარადიულ ღირებუ- ლებათა შემქმნელი და მატარებელი სუბსტანცი.

ჩემს მიერ ნოე ჟორდანიას პიროვნების შეფასებას არავითარი ტენდენცია თან არ ახლდა და არც შეიძლება ასეთი მოსაზრება მე მიხელ-ძღვანელებდეს, რადგანაც იდეოლოგიურად მე სრულიად არ უახლოვდები მის მსოფლიოს გაგე- ბას. მე ვცდილობდი და ვცდილობ შე- ხედო მას ისტორიული პერსპექტივის სიშორიდან.

მე არ ვიცი რამდენად მოწოდებული ხართ თქვენ მისი პიროვნების შეფასე- ბისთვის. ის კი ვიცი, რომ ნოე ჟორ- დანია რომ თქვენსავით, „კონტრ რე- ვოლუციონერი“ ჰგონებოდა ულიანოვ ლენინს, ის არც გამოუგზავნიდა თავის კომუნისტურ ქართველ ამხანაგებს იმ ისტორიულ და კეთილშობილად დაწე- რილ დეპეშას, სადაც იგი მოითხოვდა ნოე ჟორდანიასთან შეთანხმებას, მოლა- პარაკებას. როცა ვრანგელი ყირიმიდან გააძევეს წითელ არმიელებმა, ლენინს არც ერთი დეპეშა არ გამოუგზავნია ვრანგელისათვის, არც უთხოვნია მის- თვის შესდექი, მოვილაპარაკოთო.

დაგვრჩა კიდევ ორი დებულება, რომ- ელზედაც ჩვენ პასუხი უნდა გავცეთ ს. პ. ეს.

ჩემი მოკამათე მასმენს ქართველ კო- მუნისტებთან. იგი პირდაპირ მეკითხება: მაშ ქართველი კომუნისტები, რომელნიც წითელ რუსეთთან თანამშრომლობენ

კარგი ქართველები არ ყოფილან?

ქართველ კომუნისტებს დღეს დიდი ქართული მოვალეობანი უდევთ წინ. მათ კონსექვენტურად უნდა გაატარონ დაწესებულებათა ნაციონალიზაცია ს. ს. საქართველოს სახელმწიფო დაწესებულებებში, უნდა შექმნან ქართული ეროვნული წითელი არმია, უნდა გაატარონ აგრარული რეფორმებში ისე, როგორც ეს ქართულ სინამდვილეს შეეფერება, დღემდის ამ პარტიას ვიცნობდით ჩვენ როგორც ნახევრად ლეგალურ პარტიას, მე როგორც შორიდან მაყურებელს, არ შემიძლია გავითვალისწინო მთელი მათი მოქმედებისა და მუშაობის შედეგები. როცა ისინი ერთხელ დასახულ მიზნებს შეასრულებენ მაშინ მე შეძლება მექნება ვთქვა, რომ ისინი მართლაც კარგი ქართველები არიან მეთქი. მანამდის კი მეც მზადა ვარ დავეხმარო მათ ამ საქმეში, რამდენადაც შემიძლია.

შემდეგ ს. 3. სწერს: „გამსახურდიას მზგავს შოვინისტებს ალბად ნაციონალური „რეზნია" მოსწყურდათო". უწინარეს ყოვლისა უნდა ავღნიშნო, რომ ჩვენ ქართველებს ამ სიტყვის ეკვივალენტიც კი არ მოგვეპოვება, ჩვენ შემარიგებელ ფარად ჩაუდექით 1905 წელს სომხებსა და თათრებს შუაში, როცა ვორონცოვ დაშკოვები ამგვარ „რეზნიას" აწყობდნენ და სახაზინო თოფებს ურიგებდნენ სომხებს დი თათრებს.

არც ქართველ ხალხს და არც ქართულ სახელმწიფოს არც შორეულ წარსულში და არც უახლოესში ისეთი „რეზნია" არასოდეს არავისთვის არ მოუწყვია, პირადად მე თუ ასეთი „რეზნია" და „პოგრომები" რომ მიზანშეწონილად და კულტურულ საშუალებად მიმაჩნდეს, ამისთვის ლენინს კი არ მივწერდი წერილს, არამედ ისეთივე გზით ვივლიდი, როგორითაც ძველი რუსეთის პურიშკევიჩები და ძმანი მათნი, ვიდოდნენ, რომელთაც ეს სიტყვა მოიგონეს და ათი ათასი ებრაელის სისხლი ცაანთხიეს რუსეთის სხვა და სხვა კუთხეში. ნურავის დაავიწყდება, რომ ჩვენ ქართველებს თამამად შეგვიძლია ჟან პავლის სიტყვები გავიმეოროთ: „ჩვენ თავს ვგაკუთვნებთ იმ მაღალ მოდგმას, ვინც სიბნელეში მზეს ინატრიდა". საქართველო პოლიტიკური რადიკალიზმის ქვეყანაა, რომელშიაც თვით ხუცები და ხუცის შვილებიც საუკეთესო რევოლიუციონერები გამოდიან. ეს ნუ დაგვავიწყდებათ. ჩვენ არ გვემარჯვება უდანაშაულო, შეუიარაღებულების სისხლის დანთხევა, ჩვენ როგორც წარსულში, ისე აწმყოშიაც ჩვენი საკუთარი სისხლის დანთხევა გვემარჯვებოდა და გვემარჯვება, საკუთარი სისხლის დანთხევა ჩვენი თავისუფლებისა და ჩვენი ერის არსებობის უფლების დასაცავად.

გაიცნონ ქართველი ერის ისტორიას და თვით გადამთიელებიც დარწმუნდებიან ამაში.

კონსტანტინე გამსახურდია.

1921 წლის მაისის 13-ს.

ჩვენი დღესასწაული.

დღე, საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებისა.—26 მაისი—უმშვენიერესი და უბედნიერესი დღეა ყველა ქართველისათვის. იგია მთელი საქართველოს უდიდესი და საერთო უქმე. ამ ეროვნულ დღეს ზეიმობს ყველა:— მდიდარი—ღარიბი, ბურჟუა—დემოკრატი, გლეხი, მუშა, არისტოკრატი, მდაბიო მოქალაქე, ყველასა სწამს და უყვარს ეს მშვენიერი დღესასწაული.

26 მაისი,—ეს მთელი ხალხის ეროვნული შვების დღეა, მთელი ქართველი ერის განუზომელი სიხარულია, მისი დამოუკიდებლობის მაისობაა.

26 მაისი—ტყვეობისაგან დახსნის, რუსთა ბატონობისაგან საქართველოს განთავისუფლების ნოვრუზია.

ასი წლის განმავლობაში რუსეთის დიდი იმპერიის ორ გუბერნიად და ოლქად ქცეული ჩვენი ქვეყანა 26 მაისს კვლავ იშვა მონობისაგან და გამოცხადდა დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ.

ჩვენი მრავალი თაობის ნაამაგარი, წმიდა ტრფობა და ოცნება სამშობლოს თავისუფლებასა და ერის ბედნიერებაზე ფაქტად იქცა 1918 წლის 26 მაისის დიდი ისტორიული აქტით. მას აქეთ ჩვენი სამშობლო ქვეყანა გაძლიერდა როგორც სახელმწიფო თან და თან გაღონიერდა და გაერთიანდა იგი ეროვნულადაც.

უცხო სახელმწიფოებმა და მათ შორის რუსეთმაც იცნო მისი სუვერენიტეტი და დამოუკიდებლობა;

შინ და გარედ საქართველო იხვეჭს სიმტკიცესა და პატივს;

მისი ეროვნული სხეულის დაქსაქსული ნაწილები გათვითცნობიერდნენ და გაერთსულოვანდნენ; — მუსულმანი ისრაელი, მართლმადიდებელი, გრიგორიანი, კათოლიკე,—ყველა მჭიდროდ შემოკრება დახსნილი დედისა გარშემო —თავს ევლება მას...

დღეს ქართველი ერი აღარავის დაანებებს თავის საყვარელ სასშობლოს ძვირფას თავისუფლებას,—იგი დაუმონებლად და დამოუკიდებლად, თავისი კულტურისა და ეროვნული „მეს" შენარჩუნებით სხვა თავისუფალ ერებთან ერთად იბრძოლებს საკაცობრიო იდეალების განსახორციელებლად...

მალე მესამე წლის თავი სრულდება, რაც ჩვენი თავისუფლება გამოცხადდა. როგორ ვადღესასწაულებთ წრეულს ამ უქმეს?

მე ვფიქრობ, რომ გასული სამი წლის ნაციონალური თარხნობა ისეთი ღრმა სიტკბოებით ჩაესახა ქართველ ერს გულში, რომ იგი მგზავსად წარსული წლებისა, თამამად გამოვა ქუჩებში მესამე წლის თავზედაც და უწინდებურად შესძახებს:

გაუმარჯოს დამოუკიდებელ საქართველოს! ვაშა 26 მაისს!

მიხაკო ხანანაშვილი.

ახალი ამბები

— **ეხეფი სტეფანეს ძე კობალაძე** მსახურებდა ყოფილ სახალხო გვარდიის გურიის ბატალიონის მე-2 გუნდში, თებერვლის 12—16 წითელ ხიდიდან ჩვენი ჯარის უკან დახევისას მკლავში მიღებულ ჭრილობის გამო ვერ შესძლო ამხანაგებთან ერთად მდინარეში გამოსვლა. მას შემდეგ მის შესახებ მშობლებმა არაფერი იციან. ვთხოვთ ყველას, ვინც რამე მის შესახებ იცის, გვაცნობოს შემდეგი ადრესით: გურია ს. შუხუთი სტეფანე კობალაძეს. ვთხოვთ ბაქოს გაზეთს გადაბეჭდოს ეს ცნობა.

— **ნახშირის დამზადება გომბორის რაიონში.** მაისის 7-ს მოხდა მექანიკურ განყოფილების კოლეგიის თათბირი გომბორის რაიონში სპარსეთის ქვეშევრდომების მიერ დამზადებულ ნახშირის გატანის შესახებ. თათბირმა დაადგინა— ყველა სპარსეთის ქვეშევრდომებს, რომლებმაც ნახშირი ბილეთებით დაამზადეს, მიეცეს ეს ნახშირი. რაც შეეხება იმ სპარსეთის ქვეშევრდომებს, რომლებმაც უბილეთოთ დაამზადეს ნახშირი, მათაც მიეცეს, მაგრამ გადახდეს ჯარიმა ნახშირით. დაადგინეს აგრეთვე, რომ ჩარჩებს ნახშირის გატანის უფლება აღარ მიეცეთ, რადგან მთელი ვაჭრობა გადაეცა მომარაგების საბჭოს.

— **მოკლევადიანი შვებულებანი.** თიბვის დაწყების გამო, სამმართველოს წინაშე აღძრულია შუამდგომლობა, რომ მუშებს გაუშვან თიბვის სათიბათ მოკლე-ვადიან შვებულებაში 5 დღის ვადით. ნებართვები მიეცემათ რიგ-რიგობით ვისაც ესაჭიროება.

— **ნავთის გადმოქაჩვა.** 6-დან 10 მაისამდე სადგურ ძეგამიდან სადგურ სალოგლამდე და ალთალიაში გადმოქაჩულია მილსადენით 40000 ფუთი ნავთით. მაისის 11-დან დაიწყო ნავთის გადმოქაჩვა აუზებში სად. მცხეთაში. ამ აუზებში გადმოქაჩული იქნება 100000 ფუთი ნავთი.

— **სურსათის მომარაგება.** რკინის გზელთა სასურსათო კომიტეტმა დაადგინა კუდის მოსასპობად და რკინის გზის ხაზის პირველ საჭიროების საგნებით და კმაყოფილების მოწესრიგებისთვის გაიხსნას ორი მაღაზია; დიდუბეში და დამატებით გამოწვეულ იქმნეს 5 ვაგონი დუქანი, მათგან ორი ვაგონი ბათომის, ერთი ვაგონი—კახეთის, 1 ვაგონი სანაინის და 1 ვაგონი ნავთლუღის რაიონებში.

— **წარმოებათა ნაციონალიზაცია.** სახალხო მეურნეობის უმაღლეს საბჭოს მექანიკურ წარმოებათა განყოფილების კოლეგიის სხდომამ ამა წლის მაისის 9 მოისმინა საკითხი სამრეწველო და მექანიკურ ნაწარმოებთა ნაციონალიზაციის შესახებ. ლითონის ქვეგანყოფილების წარმოებათა ნაციონალიზაციის პროექტის თაობაზე, პროფკავშირის ეკონომიურ განყოფილების და ლითონის ქვე-განყოფილების გამგის ინჟინერ ბაგრატიონის მიერ წარმოდგენილ ორი მოხსენებიდან—მექანიკურ განყოფილების კოლეგია მიემხრო პროფკავშირის ეკონომიურ განყოფილების აზრს,—თან სურვილი გამოსთქვა, რომ ნაციონალიზაციის დროს ზოგიერთი წარმოება შეერთდეს.

— **გამაფრთხილებელი ზომები.** გზების უფროსმა გაერთიანებულ ამიერ-კავკასიის რკინის გზათა ხაზის ყველა უფროსებს პეტროვსკიდან ბათომამდე და ჯულფამდე, გაუგზავნა შემდეგი ბრძანება: „რადგანაც ყველა რკინის გზები გამოცხადებულია საშიშათ ხოლერის მხრივ, წინადადება ეძლევა ყველას სასწრაფოთ მიიღონ ენერგიული ზომები, რკინის გზების მიდამოებში სათანადო სანიტარული მდგომარეობის დასამყარებლად, განსაკუთრებით ყურადღება მიექცეს წყლის ასადუღებელ ქვაბებს, ბუფეტებს და რკინის გზის სასურსათო დუქნებს. საერთო ღონისძიებათა მისაღებად კონტაქტი იქონიონ სამხედრო სამოქალაქო ხელისუფლებასთან.

— **ამერიკული დახმარების კომი-**
ტის განკარგულება. იმ პირთ, რომ
[illegible]
კომიტეტი ამით აუწყებს, რომ მიღებ
ლი ჩეკები უნდა შეიცვალოს კომიტ
ტის მთავარ სამმართველოს ჩეკებ
ამისთვის ზემონაჩვენები ჩეკების
ლებნი უნდა გამოცხადდნენ კომიტე
მთავარ სამმართველოში, ზარია
ქუჩაზე მიღებული ჩეკების წარმო
გენად და ახალი ჩეკების მისაღებ

— **საქალაქთაშორისო ტელეფო-
ქსელით სარგებლობა.** ტფილისის
ლეფონის ქსელის აბონენტებმა,
მელთაც სურთ ისარგებლონ საქალაქ
შორისო ტელეფონის ქსელით თა
ბინიდან ან დაწესებულებიდან შემ
ქალაქებთან: „განჯა", ბაქო, გორი,
შური, ბორჯომი, სურამი, ახალც
აბასთუმანი, ახალქალაქი, ცხინვ
მეჯვრისხევი, ზესტაფონი, ძირულა
რი, ჭიათურა, ქუთაისი და სამტრე
კეთილ უნდა ინებონ მოსთხოვონ
ლამბრივ ცენტრალურ ტელეფონის
ურს „პირველი საქალაქთაშორისო
და ერთ ერთი ნომერთაგანი 1339
1640, დანარჩენ პუნქტებთან კი—
ჯორი, მანგლისი, ბოლნისი, ასურე
სართაჭალა, ეკატერინენფელდი,
მი, მცხეთა, დუშეთი, ანანური,
ნაური, მლეთი, კობი, გუდაური
ყაზბეგი.—„მეორე საქალაქთაშორი
ან და ერთ ერთი სამ ნომერთა
1101, 547 და 1361.

— **ქართველ ხელოვანთა**
დღეს მაისის 15-ს შუადღისას 12
ზე ხელოვანთა სასახლეში დანიშ
ქართველ ხელოვანთა საერთო
კრებაზე განსახილველია სრულია
საქართველოს ხელოვანთა კავშირის
განიზაციო კონსტიტუცია და მიმ
რე საკითხები. დასწრება ყველა
თათვის სავალდებულოა.

მთავარი კომ

— **სამხედრო ტრიბუნალში.**
სის 11 გაირჩა ნ. ა. პოლიაკოვის
მე. რომელსაც ბრალდება წაუყენ
ძარცვაში მონაწილეობის მიღება.
მართლი გამოძიებამ დაამტკიცა,
პოლიაკოვმა სარდაფში დამალა
შესანახად მიტანილი არლუთინსკ
ნიდან მოპარული ნივთები. ტრიბ
ამ მიუსაჯა პოლიაკოვს 5 წლით
ლებითი მუშაობა და დატუსაღება.

გასაყიდი ხალხი

ქართველებმა მუყაითი მოსამსახურეები და მარდი მეურნეები შეიძინეს, ამიერიდან მათ შეეძლებათ თავიანთ ღვინის რაოდენობა გაადიდონ მიტომ რომ ეს ღვინო მუსლიმანების სისხლი იქნება. მერიქიფეებადაც რა თქმა უნდა ისევ ჩვენი ვაჟბატონები მუსლიმანები იქნებიან. ნეტავი მაინც ამ კანონის მუხლის მიღების დროს, ზარემ მუსლიმანების გულში ლახვარი ჩაგვეცრათ და მით მათი მომავალი თაობა, მამა-პაპათა სისხლის სუნი ეგრძნოთ და საშინელი ნესტარის სიმწარე შთამომავლობით ეგემათ და მათაც საშვილიშვილო გადეცათ.

მეშვიდე მუხლი ჩვენთვის სრულიად გაუგებარ რაღაც უცნაურ დებულებას შეიცავს, მეორე მუხლით სამუსლიმანო საქართველოს ავტონომიურ მთავრობას ვითომდა კანონების გამოცემის უფლება ენიჭებათ, მაგრამ ეს მუხლი სრულიად უარყოფს უფლებას, მიტომ რომ შესადგენი კანონების ძალაში შესვლისათვის დამამტკიცებელი მთავარი უწყება არაა აღნიშნული. ჩვენ როგორც ვგესმის ამ კანონის შინაარსის მეჯლისის უმრავლესობა, ე. ი. ხალხის უმრავლესობის მიერ არა არჩეული ქართველების მომხრეები სურვილებისამებრ ავტონომიური მთავრობის თავმჯდომარეს დაამტკიცებიებენ, ან საქართველოს დამფუძნებელ კრებას ან რესპუბლიკის თავმჯდომარესა და ან ქართველების მიერ დაქირავებულ მოხელე მეჯლისის უმრავლესობას. უმრავლესობა კანონების დამამტკიცებელი მთავარი უწყება—რაკი მუდამ ქართველების მომხრეებისაგან არის საქართველოს მთავრობის სურვილისა და დანიშნულებისამებრ უნდა მოიქცეს. ამასთან ერთად შერიეთის საქმეებზე დამოკიდებული კანონებით საქართველოს მთავრობის თავმჯდომარეს უნდა მიენდოს. იგი თუ უნდა დაამტკიცებს, და თუ უნდა არა. სად გაგონილა, რომ მეჯლისის მიერ გამოტანილი დადგენილების დამამტკიცებელი მთავარი უწყების ადგილი ძირითად კანონებში არ იყოს აღნიშნული? ნეტავი რისთვის არაა მკაფიოთ აღნიშნული, რომ ავტონომიურ მართველობაზე დამოკიდებულ კანონებს ამტკიცებს ავტონომიური მთავრობის თავმჯდომარე, საერთო მართველობაზე დამოკიდებულს კი საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე, მიტომ რომ მათი მთავარი მიზანია მუსულმანების აგდება, ხელში ათამაშება. ასე რიგიანი კანონებით მუსულმანების მკვლელობის დაფარვა არის.

მერვე და მეცხრე მუხლი ეხება პროპორციულ არჩევნების და თუ ეს პროპორციული არჩევნები პარტიებს შეეხება, დღევანდელი საქართველოს მთავრობის პოლიტიკური რწმენის მაღიარებელ მუსლიმან საზოგადოებას თავის სამკვიდრებელში საჯაროთ და თავისუფლად მოღვაწეობის უფლება ეძლევა თუ უნდა მიეცეს. თუ ის ქრისტიანებისა და მუსულმანების პროპორციულად დაყოფასა ნიშნავს, ესე იგი, არჩევნების დროს ქალაქ ბათომში ჩამოყვანილი ქართველი ქრისტიანების ხმებისა და ადგილობრივი მუსილმანების ხმები ის შედარებას უნდა იგულისხმებოდეს. ამომრჩევლების და ასარჩევების რიცხვი რად არ არის აღნიშნული? რამდენ ამომრჩეველს აქვს უფლება აირჩიოს ერთი წარმომადგენელი? ამ მუხლშიც მეტად საშიში ბოროტება არის. მერე პირდაპირ ხმის მიცემის შემოღებით განზრახვა აქვსთ საქართველოს მთავრობის ძალდატანება ხმების კეთილად მოხმარებაში განუვითარებელი ხალხის ნების ყოფა დაფარონ. საქართველოს მთავრობის, ანუ მის მიერ მოხელეების სურვილში უნდა ჩაახშონ, დღევანდელი მეჯლისის აზრით, მუსლიმან მაზრებიდან რიცხვად ნაკლები წარმომადგენლები უნდა იქნეს არჩეული. ქალაქ ბათომში რომ მუსილმანების უმცირესობაა და ის ქრისტიან ქართველებით გაძლიერებული იგი მუსილმანების მსხვერპლად უნდა შეიქნეს. სად, რომელი კონსტიტუციით გაგონილა, რომ საარჩევნო პროპორცია არ იყოს აღნიშნული. ეს მუხლი მაინც ძალით ბათილდება.

მეათე მუხლში მეჯლისის და წევრების რიცხვის აღნიშვნა მეჯლისის მიერ იქნება დადგენილი ამ მუხლის მიხედვით მეჯლისის განმსაზღვრელი სხვა რომელიმე მეჯლისი იგულისხმება, რომელი მეჯლისი? ამ კანონების შემდგენელი მეჯლისი თუ არის რისთვის ეხლავე არაა განსაზღვრული? თუ ახლად ასარჩევ მეჯლისზე ლაპარაკობენ?

„წევრების რიცხვი მეჯლისის მიერ იქნება განსაზღვრულიო" თანახმად ამ აღნიშვნისა რიცხვად განუსაზღვრელი მეჯლისი როგორ უნდა შესდგეს? საზოგადოების რომელ კანონში არის ნათქვამი—ამდენ პირს ამდენი წევრის არჩევის უფლება აქვსო. თუ ვინცა გსურთ ის მოიწვიოთ მეჯლისში? ამ შემთხვევაში სიტყვა „არჩევნები" უნდა მოიშალოს და მის ნაცვლად სიტყვა „დანიშვნა" უნდა ჩაიწეროს.

მერე, მეჯლისის სესიის დროც არ არის აღნიშნული. ესეც თურმე მომავალ მეჯლისმა უნდა განსაზღვროს. აქედან მათი განზრახვა იმაში გამოიხატება, რომ, თუ საქართველოს მთავრობის ანუ მისი მაღლიერი, დაბალი სამუსლიმანო საქართველოს მთავრობის სათავეში მდგომ პირების მოწინააღმდეგე ოპოზიცია შეიქმნა, მაშინვე გამოაცხადებენ „წევრების რიცხვი რამდენია და დღევანდლამდე სესიის გაგრძელება საკმარისი არისო". ხალხის წარმომადგენლებს უნდა მოსპონ ხელი და წინააღმდეგობისათვის გარედ უნდა გაჰყარონ: ეს სადაური კანონია. მეჯლისი არსებობს, წევრთა რაოდენობა არაა, კრება ხდება და დრო გაგრძელების დრო კი არაა. მაშასადამე მეჯლისი არაა, უნდა ითქვას არჩევნების დროს და აგრეთვე წევრების ნამდვილ საჭიროებისა და მიხედვით, რიცხვის რაოდენობის განსაზღვრას საქართველოს მთავრობას ანდობენ. აი რა ზომამდის მიდის ბოროტი განზრახვა ხალხის მიმართ.

თუ მეჯლისმა კანონების გამომცემლობა იკისრა, უნდა ვიგულისხმოთ, რომ კონსტიტუციის შემუშავებით მეჯლისის მოვალეობა დასრულდება ამ. კანონებში მეტად მნიშვნელოვანი მუხლები არ არის შეტანილი და ასე მოვალეობის დამთავრება რა განზრახვით არის ვერ გაგვიგია და თუ ყოველ შემთხვევაში რამე გავიგეთ, ეს ის, რომ მთელი კანონებით ხალხი საქართველოს ცენტრალურ მთავრობას—ნაკლებ ფასებში უნდა გაჰყიდონ. ცოდვაა, უმანკო ხალხის სისხლის სვამენ—ქონებას ნუ გასწირავთ, თუ ღვთისა არ გეშინია—ხალხის შეგეშინდეთ.

ამ მოუფიქრებელ მეჯლისს თავისი თავი როგორც იქნა მოეფიქრებია და მეცამეტე მუხლში შეუტანია მეჩეთების და სალოცავების ხელშეუხებლობა. მეჯლისმა საჭიროების დროს სხდომას ბოლო უნდა მოეღოს და ახალ არჩევნებს შეუდგეს. ეს საჭიროება ვინ უნდა მოიგონოს. მეჯლისის დაშლის შესახებ ვინ უნდა გამოიტანოს დადგენილება ან ბრძანება. მეჯლისის უმრავლესობამ თუ ხმა უმრავლესობის არის, რათ მოუღებს სხდომებს ბოლოს. მაშასადამე, აქ აღმასრულებელმა ორგანომ უნდა დაჰკარგოს თავისი ადგილი. ასეთს შემთხვევაში ოპოზიციის მოწინააღმდეგობისა გამო აღმასრულებელი ძალის მდგომარეობა ვარდება ხიფათში, თორემ
მეჯლისისა კი არა. თავისთავად
ვლესობა მეჯლისის დაშლის
დადგენილებას არ გამოიტანს.
შემთხვევაში მეჯლისის დაშლის
როება საქართველოზე მიყიდულ
მასრულებელმა ორგანომ და მე
მყოფმა მათმა მომხრეებმა უნდა
ხონ. ბოლოს კი ალბად, მეჯლისი
რადენმე ძალით დაიშლება. ჰეი
ხო! თვალი გაახილეთ!.. არც ავტ
არც მეჯლისი და არც ცხოვრების
ლება გაქვთ.

მეცხრამეტე მუხლის ძალით, სა
წიფო ენათ ქართული არის. თან
ამ მუხლისა მთელი სწავლა ქართ
უნდა იქნეს წარმოებული, სამსა
კი სულ ქართველებს უნდა
მთავრობის სამართველოებში, სა
ლოებში და სავაჭროებში ყველგა
მის წარმოება სულ ქართულად
იყოს. მკვიდრი ხალხისგან არ
მაშინ სიტყვა „ავტონომიას" რა
არსი და რა მნიშვნელობა უნდა
ჩეს? შერიეთი აღარაა, მეჯლისიც
რაა, მაშინ სადაური ავტონომია
იყვეს? ველარ გაგვიგია! ჭკუა
მიგვიწდომია. ვსთქვათ რომ ქარ
მოლაპარაკე ორი ოლქისათვის.
ვლოთ. მერე სულაც ქართულ
არ ესმით ართვინს, შავშეთს,
ნუჯს, ახალციხე-არტაანზე, ჩირ
ახალქალაქს და მათ შორის მყო
ქებს; აფხაზებს და ქურთებზე
უთხრათ. შემდეგ კიდევ ყოველ
თველობის დარგში თავისი
და ვარამის მოხსენებისათვის
თარჯიმანის ხარჯი უნდა გაიღ
ამ თარჯიმანებს სასამართლოში
დარდი და ნაღველი განა
სწორედ და პირდაპირ გადასც
ძლება სასამართლოში მათი
დაიცვას? განა არ ვიცით
თველობაში ორმოც წელ ჩვენ
ზანი როგორც იკარგებოდა?

— **კოოპერაციის საქმეთა მმართველობისაგან.** ქ. თბილისის ყველა მომხმარებელთა საზოგადოებებს წინადადება ეძლევათ ამ დღიდან 5 დღის ვადით სახალხო სასურსათო კომისარიატთან არსებულ კოოპერაციის საქმეთა მმართველობაში წარმოადგინონ ცნობები შემდეგი მუხლების შესახებ: 1) წევრების რიცხვი, 2) სოციალური შემადგენლობა (პროცენტებში), საგაჭროების რიცხვი და მათი ადგილ-მდებარეობა, 4) საშუალო თვიური ტრიალი (უკანასკნელი სამი თვის განმავლობაში) 5) საშუალო დღიური ტრიალი თვითეულ საგაჭროსი.

— **საბავშვო დილა.** ხვალ. 15 მაისს დილის 11 ნახევარ საათზე საქართველოს მასწავლებელთა კავშირი ჰმართავს თავის თეატრში (ყოფილი პირველი ქართული კლუბი, სასახლის ქუჩაზე) ქართველ ბავშვებისათვის დილას. ხელმძღვანელობა იკისრეს—ილია ნაკაშიძემ და კომპოზიტორმა თამარ ვაჩნაძემ. დილის პროგრამა: 1. ძველი და ახალი საქართველო", სიტყვა ი. ნაკაშიძისა; 2. მხატვრული ზღაპარს უამბობს ბავშვებს ი. ნაკაშიძე და გამოიწვევს დამსწრე ბავშვთაგან მსურველის ზღაპრების და ლექსების სათქმელად; და სხვა. მეორე განყოფილებაში ბავშვები დაუკრავენ როიალზე, გუნდი შეასრულებს უცხოელ სიმღერებს შემდეგ გაიმართება ცეკვა და დაიდგმება ცოცხალი სურათები. შესვლა დილაზე უფასოა.

— **მუშა ხელის აღრიცხვა.** შრომის სახალხო კომისარიატის კოლეგიამ მიანდო ამხ. გიკს მაისის განმავლობაში მოიაროს საქართველოს სხვა და სხვა პუნქტები მუშა-ხელის აღსარიცხავად.

— **სახელმწიფო ოპერაში.** სამშაბათს, მაისის 10-ს ამხ. ალექსეევის თავმჯდომარეობით შესდგა სახელმწიფო საოპერო თეატრის ყველა მოსამსახურეთა და მსახიობთა საერთო კრება, ადგილობრივ კომიტეტის ხელ-ახლად ასარჩევად. კრებამ მოისმინა მოხსენება ადგილობრივ კომიტეტის 2 თვის მოღვაწეობის შესახებ, რის შემდეგაც ადგილობრივ კომიტეტს მადლობა გამოუცხადა. მოხსენების შემდეგ კრება შეუდგა ადგილობრივ კომიტეტის ხელახალ არჩევას. დასახელებულ 19 კანდიდატიდან აირჩიეს შემდეგნი: ამხ. ...ნაშვილი, კაპელნიცკი, ლვინიაშვილი, მარტინოვი, ვენაშე, ...ენოვი და გუდიმ ლევკოვიჩი. პრეზიდიუმი შემდეგნაირად შესდგა: თავმჯდომარე—ამხ. კაპელნიცკი, თავმჯ. მოადგილის ამხ. ლვინიაშვილი და მდივანი—გუდიმ ლევკოვიჩი. ურთის გადასვლის გამო სარევიზიო კომისიის და ხელოვნების მოღვაწეთ. კავშირთან სადისციპლ... სასამართლოს წარმომადგენელთა არჩევნები გადაიდო შემდეგ სხდომისთვის.

— **სავაჭრო საქონლის გაცვლა.** გარეშე საქმეთა კომისარიატის ინფორმაციო იუწყება, რომ 8 მაის კონსტანტინოპოლიდან ბათომში მოვიდა გემი „დ...რგი" იტალიის ბაირაღით. გემზე 105 ტონნა ტვირთი იყო: ფქვილი, შაქარი, საპონი, და რძე. ეს ტვირთი ეკუთვნის ამერიკის წითელ ჯვარს. მოვიდა აგრეთვე 15 მგზავრი, რომელთაგან 7 ამერიკის მისიის წევრია.

8 მაისს ბათომიდან გავიდა 2 გემი: „...ოლტერ ბოლდუი" სოხუმში ინგლისის ბაირაღ ქვეშ, ტვირთით და 7 მგზავრით; და „კონსტანტინეპოლი" იტალიის ბაირაღ ქვეშ კონსტანტინეპოლში მგზავრობის და ხე-ტყის მასალით.

— **ქალაქის სასურსათო კომიტეტში.** ქალაქის სასურსათო კომიტეტის სამზარეულო ორგანიზაციის ცენტრალურმა ბიურომ დაამთავრა მუშაობა მაგიდის მიერ ულუფის ორდერებით მიცემის, სა...ზარათო სისტემის შეცვლის შესახებ, ბარათები უკვე დაბეჭდილია და ამ დღეებში დაურიგდებათ ჯგუფებს. თითო ბარათში შედის ასამდე კაცი.

— **მეაბრეშუმეთა საყურადღებოდ.** თანახმად მთავრობის დადგენილებისა აბრეშუმის თესლის დარიგებისა და ყიდვა-გაყიდვის დრო დანიშნული იყო პირველ მაისამდე. მაგრამ ცუდი ამინდების და გზების გამო რესპუბლიკის მეაბრეშუმეობის ინსპექტორის შუამდგომლობით მთავრობამ ეს დრო გააგრძელა 10 მაისამდე. ამ რიცხვიდან კი თესლის გაყიდვა ბაზარზე ან მისი დარიგება-გავრცელება აკრძალულია, რაც დეპეშებით უკვე ეცნობა საბრეშუმო რაიონების რევკომებს.

— **მუშათა მაგიდის განცხადება.** მუშათა მაგიდა აცნობებს ყველას, რომ ყველა დაწესებულებათ და ორგანიზაციათ, რომელთაც საღილესაწყობოდ მიიღეს მუშათა მაგიდიდან სურსათი, უნდა შეიტანონ ჯგუფების წარმომადგენელთა საშუალებით სურსათის ფასი, შემდეგი დაფასების დაკვალათ: პაპიროსი—2 მან. ცალი, თამბაქო—200 მან. გირვანქა, საპონი—100 მან. გირვ. ასანთი—10 მან. კოლოფი, თეთრი ნავთი უფასოთ, კვერცხი 50 მან. ცალი, ღვინო ... მან. ბოთლი, ჩაი—100 მ. გირვანქა. ხოლო დაწესებულებათ (კერძო) რომლებიც ს...რგებლობენ სურსათით მუშათა მაგიდიდან იმ პირობით, თუ 15,000 მანეთს შეიტანენ, უნდა გადაიხადონ მიღებულ სურსათში 100 პროც. მეტი და ყოველ მიღებულ 20 გირვანქა თეთრ ნავთზე—100 მან.

პარტიაში

ვაკე. მაისის 10 მოხდა საერთო კრება ვაკის რაიონის პარტიული ამხანაგებისა, რომელზეც მოხსენება გააკეთა ამხ. გრ. ლორთქიფანიძემ თანამედროვე მომენტზე. ხანგრძლივი თათბირის შემდეგ, კრებამ მიიღო ხმის დიდი უმრავლესობით შემდეგი რეზოლუცია:

„სოც.-ფედერალისტთა სარევოლუციო პარტიის ვაკის რაიონის საერთო კრებამ, იქონია რა მსჯელობა თანამედროვე მომენტის შესახებ, დაადგინა ადგილობრივი ორგანიზაცია სდგას რა უკვე მომხდარ ფაქტის წინაშე, ალიარებს საბჭოთა სისტემას, როგორც ჟამიერს ხალხოსნურ პოლიტიკურ მმართველ-გამგეობას და აღუთქვამს ყოველგვარ დახმარების საბჭოთა მთავრობას სახელმწიფოებრივ აღმშენებლობაში საქართველოს სრული სუვერენობის განსამტკიცებლათ და მშრომელი ხალხის უზრუნველ საყოფად".

დაბოლოს კრებამ აირჩია ადგილობრივი კომიტეტი.

—

დღეს, 15 მაისს, დილის 10 საათზე სახელმწ. უნივერსიტეტში (1-ლი აუდიტორია) მოხსენებას გააკეთებს მომენტზე ამხ. შალვა ნუცუბიძე დასწრება სავალდებულოა და შეუძლია მხოლოდ პარტიის წევრებს.

დეკრეტი № 37

საქართველოს დასახიჩრებულ მეომართა კავშირის შესახებ.

საქართველოს რევოლუციონური კომიტეტის ამა 1921 წლის აპრილის 2-ს დეკრეტი № 11 ს (სოციალური უზრუნველყოფის შესახებ) დამატებათ საქართველოს ს. ს. რ. რევოლუციონურმა კომიტეტმა დაადგინა:

1. საქართველოს დასახიჩრებულ მეომართა კავშირის ყოველი ქონება გადაეცემა სახელმწიფო საკუთრებათ და გადაეცემა სოციალური უზრუნველყოფის სახალხო კომისარიატს, რესპუბლიკის ყველა დასახიჩრებულ-მეომართა დასაკმაყოფილებლად.

2. დასახიჩრებულ მეომართა კავშირის ის ქონება, რომელიც წილებული აქვს უწყებებს ან დაწესებულებათ, უნდა დაუყონებლივ ჩაბარდეს სოციალური უზრუნველყოფის კომისარიატს.

3. საქართველოს დასახიჩრებულ მეომართა კავშირის წევრებად ჩაითვალოს რესპუბლიკის ყველა დასახიჩრებული მეომარი, როგორც ძველი ლაშქრისა ისე წითელი არმიისა.

4 საქართველოს დასახიჩრებულ მეომართა კავშირს ეძლევა მიიღოს მონაწილეობა რესპუბლიკის ყველა დასახიჩრებულ მეომართა უზრუნველყოფის საქმეში, მასვე ევალება მმართველ-გამგებლობა დასახიჩრებულ მეომართა საჭიროებისათვის დაარსებულ დაწესებულებათა და სახელოსნოებისა.

5. იმ დრომდე, სანამ განსაზღვრული იქნება საქართველოს დასახიჩრებულ მეომართა კავშირის ორგანიზაციის ფორმა აგრეთვე ის, თუ რანაირი წესით უნდა ღებულობდეს იგი მონაწილეობას ინვალიდების უზრუნველყოფის საქმეში და რა ურთიერთი დამოკიდებულება ექნეს მას სოციალური უზრუნველყოფის სახალხო კომისარიატთან, საქართველოს დასახიჩრებულ მეომართა კავშირი განაგრძობს თავის ჩვეულებრივ მუშაობას სოციალურ უზრუნველყოფის სახალხო კომისარიატის ხელმძღვანელობით, როგორც მისი ორგანო.

6. დეკრეტი ეს ძალაში შედის დღიდან გამოქვეყნებისა.

საქართველოს ს. ს. რ. რევოლუციონური კომიტეტის თავმჯდომარე ფ. მახარაძე.

სოციალური უზრუნველყოფის სახალხო კომისარის მოადგილე ვ. ცინცაძე.

რევოლუციონურ კომიტეტის მდივანი შ. გაბრიჩიძე.

1921 წლ. მაისის 10 ქ. ტფილ.-სასახლე

ტფილისის სამაზრო რევკომი

ტფილისის სამაზრო რევკომი საბოლოოდ მოეწყო. სამაზრო რევკომი დანაწილებულია განყოფილებებად: 1) გამგეობა (გამგე ამხ. მესხი). 2) სახალხო განათლება და მასთან არსებული პოლიტიკური განყოფილება (გამგე ამხ. გურგენიძე). 3) ჯანმრთელობა (გამგე ექიმი იანკოშვილი) 4) ტეხნიკურ კომუნალური (გამგე პლატონ კორძახია). 5) სამაზრო სასურსათო კომიტეტი (გამგე რევკომის წევრი მიხ. ჩიქოვანი). 6) მაზრის სოციალური უზრუნველყოფა (გამგე ისიდორე ქინტურია, 7) იურიდიული (გამგე ი. პოლუმორდვინოვი), 8) ფინანსიური (გამგე ქართველიშვილი). 9) მიწათ-მოქმედება (გამგე ამხ. რომანიშვილი), 10) მუშათა და გლეხთა ინსპექცია (გამგე ამხ. დემუროვი, საერთო ხელმძღვანელობა დაკისრებული აქვს ამხ. მგელაძეს. მთელი მაზრა შეიცავს 27 რევკომს, ამათში სამი სარაიონოა; ალბულაღისა, მანგლისისა და საგარეჯოსი. სამაზრო რევკომს აზრად აქვს გააერთიანოს წვრილი რაიონები და შექმნას ექვსი თუ შვიდი მსხვილი სარაიონო რევკომი. ამ მიზნით განზრახულია იმ წვრილ სარაიონო რევკომების. ყრილობის მოწვევა, რომელთა გაერთიანებაც აზრად აქვს. მომავალ კვირას მოწვეულ არიან ასურეთის რაიონის 20 სოფლის წარმომადგენელნი. შემდეგ მოწვეულ იქნება ყრილობა ალბულაღის, მანგლისის, მარტყოფის და სხვა რაიონების წარმომადგენლების. წარმომადგენლობის ნორმაა ერთი კაცი 50 სულ მცხოვრებზე.

პარტიულის მხრივ სამაზრო რევკომის ყველა განყოფილებათა სათავეში გარდა იურიდიულისა და ფინანსიურისა, უდგანან პარტიული ამხანაგები. რაიონის 27 რევკომიდან 20 რევკომს პარტიული მუშაკები უდგანან სათავეში. მაზრის ხუთ ადგილას არის სახელოსნოები გლეხების მანქანებისა და იარაღის შესაკეთებლათ. სურსათის მხრივ მაზრა დიდ კრიზისს განიცდის წარწანდელ მოუსავლობის და სამხედრო მოქმედების გამო, მაზრაში რომ სწარმოებ-

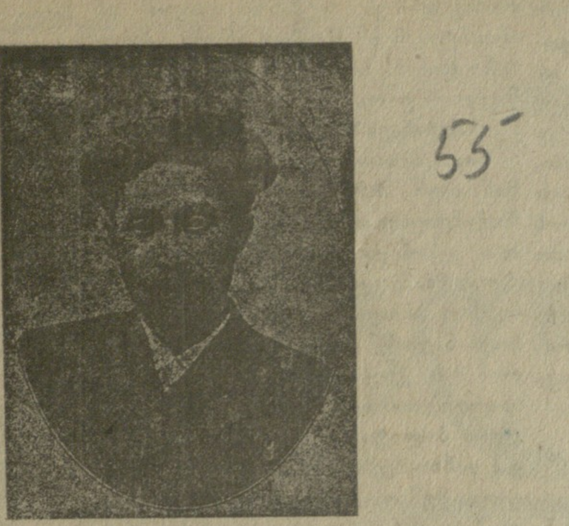

ირ. ევდოშვილის რვეულიდან

პასუხი წერილზე.
ეუძღვნი—რ—ს.

— „გაზაფხული იფურჩქნება
ხავეს შლიან ყვავილები,
მეგობარო იქნება შენც
შეგიცვალოს გლახ ფიქრები.
ველზე გასვალ თვალს დიატკბობ
ტყეს დაუწყებ საუბარსა
ჩანგს უამღერ, მოიგონებ
შენგან შორს მყოფს მეგობარსა.
იცოდე რომ ნაზი ია,
როცა ტკბილად შემოგცინებს
ეს მეგობრის ღიმილია
იზიარებს შენს ტკივილებს
ტყვეობაში ჩრდილოეთში
სულით ობოლს მარტოთ-მარტოს
ვისურვებ რომ გული ტოლი
გაზაფხულმა დაგიხატოს.
— „ეს მართლაც რომ გაზაფხული
ჩემს გარშემო იფურჩქნება,
ირთოლებითა და სიყვარულით
იას ნამი ზედ აკვდება,
ეხ, მართლაც რომ აშრიალდა,
ახმაურდა გარშემო ტყე,
მაგრამ მაინც ხალვლიანი
მარტო ვრჩები ეული ტყვე.
გაზაფხული მისთვის მინდა
რომ ჩამოკრა ტკბილად ჩანგი
ყვავილებით დავამშვენო
გულის ტოლი, ამხანაგი.
უიმისოდ გაზაფხული
არა ყვავილ-გაზაფხულობს
და ვარდებშიც უთვის—ვარდით
გული ველარ თაიგულობს.

ირ. ევდოშვილი.

13 ოქტომბერი.
ჩორნი-იარ. 1911 წ.

იროდიონის პატივ პანოს ლექსი

ქართველო!

ქართველო, ხმა ამოიღე, პასუხ გაეცი ყველასა,
ნეტავ როგორ სძლებ ამდონხანს, რათ მისცემიხარ თმენასა,
სამშობლო გასაჭირშია, მტერი მოგვადგა კარზედა
შენ კი დადუმდი ტორტმანობ, სულაც არ ფიქრობ თავზედა,
სამშობლოს გულისათვის სისხლით ირწყვება მთა-ბარი,
მდინარე ნაპირს გადმოსცდა, მიტომ დაიწყო ზანზარი,
ზღვისიდამ წარღვნა წამოსქდა, ხევი ავსილო ქვიშითა
დაზნელდა მთელი მიდამო, არე მოიცვა შიშითა,
კლდეენნი გაიპლდენენ შუაზედა, ცეცხლის აგარდა ალია
წყევლა და კრულვა იმასა, ვინც რომ შიში და მხდალია,
ვინც რომ გაექცეს სამშობლოს, არ მოიხადოს ვალია.

† ვანო ხოხიტაშვილი.

ქ. ტფილისი.
24 ენკენისთვე. 1917 წ.

...რის რომელმაც მეტად მოკლე ხნის შემდეგ ჩვენთვის წმინდათა-წმინდა მარწმუნებული ღვთის წიგნიც ხელთ უნდა აგვაცალოს...

მეოცდახუთე მუხლში არის აღნიშნული, რომ მეჯლისის წევრები საქართველოს ერთგულობაზე აღთქმას სდებენო. ამ მუხლითაც მუსულმანი წევრი ფიცის ქვეშ იმყოფება. ფიცის ნაცვლად სიტყვა აღთქმის აღიარებით ხალხი უნდათ რომ შეცდომაში შეიყვანონ. საქართველომ რომ რეპრესიები, იხმაროს ჩვენ მეჩეთები რომ დაანგრიოს, სალოცავად მოსული ჯამაათი რომ გასდევნოს, ყველაფერი რომ წაიღოს, მუსულმანმა წევრმა ვერაფერი უნდა სთქვას მიტომ რომ საქართველოს მთლიანობის დაცვისათვის ფიცი აქვს დადებული. ფიცის გატეხის შიში უზრუნველყოფილი არის. ხვდავ...ესმით თუ არა მეჯლისის წევრებს თუ რა არის მიღებული ფიცის შინაარსი? რაა ესმით თუ არა რომ შეუძლებელია კავშირი. ისეთ მთავრობასთან, რომელსაც მთავარ მიზნათ აქვს დასახული ფიცის საშუალებით მუსულმანების სინდისის შებოჭვა და გაპარტახება, აი თანამორწმუნოებო...

ვითომდა ბედნიერება უნდა მოგვიტანოს ჩვენმა მეტყუებელმა კანონმა... ჩვენს სარწმუნოებას კი, ენის, სიმდიდრეს, უფლებებს და დამოუკიდებლობას ამ კანონით ქრისტიანი ქართველები ხელთ გვაცლიან. ერთმა და ორმა შესყიდულმა ჩვენ ყველანი ტყვედ უნდა გაგვხადონ, მაშინ, როდესაც ჩვენ ზამთარში ჩასაცმელ ქალამანს, წამოსახურავ ძონძს და თქვენი მეუღლეების თავზე წამოსახსამ ლოჩანდს რომ ვერ პოულობთ და ბავშვების ციებ ცხელებისათვის ქინაქინის, თქვენ ხორცმეტებიანი და ოფლით შეძენილი სიმდიდრე, ჩვენი მამულ...რების ხელში უნდა გადავიდეს, როდესაც ჩვენი სახლის მშენი ნაშრომ-ნაოფლარით, ჩვენი სიმდიდრით, ღვინის სარდაფში არიან გალეშილნი, ჩვენ სიკვდილის ჟამს პირში წყალის ჩასაწვეთებლად ზემზამც ვერ უნდა ვნახოთ და შიგ სამარისათვის გასათხრელი ერთი არშინი მიწაც კი არ უნდა დაგვირჩეს. ან ყველა ესენი უნდა ავიტანოთ, ან და ჩვენი საყვარელი სამშობლო უნდა დავტოვოთ და ამით საკუთარი თავის, თან უფლის წმინდა წიგნის და თანაც შერიეთის წინაშე მოღალატეთ უნდა გავხდეთ. ლუკმა პურის შესაძენად ადგილები უნდა ვეძიოთ, მაგრამ საქმე კი დაღუპული უნდა დარჩეს

მუსულმანო.. მხოლოდ და მხოლოდ იმედი ღვთისა არ უნდა დაჰკარგოთ. უფალი ყოვლად ძლიერი არის და თავისი მაძიებელი. ეს სარწმუნოების და შერიეთისა გაფთრებული მტრები უეჭველად უნდა დაისაჯონ. (ოღონდ) კიდევ სულგრძელობა, მოთმინება... მთელი მუსულმანთა მსოფლიოს შეუდრეკელი ხელი და გაუქრობელი იმედი ჩვენც ჩაგვიკონებს. საკმარისი არის რომ ბოროტი და ფარისეველთ პირი შეუჩქაროთ და სადაც ჩვენი გული და ყიბლე (ქაბა მუსულმანების მიერ მიღებული წმინდა მხარე-ადგილი) და მთელი მუსულმანობა არის შეერთებული და მიისწრაფის ჩვენც მათ გზა-კვალისაკენ გავეშუროთ სამწუხაროდ არ გამოვეცალოთ. თვისი ფულის ღირსების დაუფასებელ საქართველოს მთავრობას უნდა გადასცენ ამ შესყიდულებმა ხალხის სვებედი. ამისათვის ამ გადამცემლებმა ღვთის რისხვა უნდა იგემონ! ჰეი ხალხო! იმაცადინეთ სულგრძელობით და არ შებღალო შენი რწმენა.

ურწმუნოებს არ დაემორჩილო! ღვთის ნათელი და ბრწყინვალე დღეები მსოფლიო. მუსულმანებისათვის ახლოვდება. მას არ მოშორდე. აუცილებლად ღვთის მიერ აღთქმულ, სამოთხეში შენ ის მიგიყვანს, ღვთის წყალობით და ღიდებული ფეიდამ—ბირის (წინასწარმეტყველი) სულიერი შემწეობით.

მომავალში, ხალხი ფარისევლებს და ღვთის ძლიერების უშიშარო სასჯელს თვით მისცემს! დიადი რწმენა, მტკიცე განზრახვა ყოველგვარ დაბრკოლებას უკუ აგდებს და ყველას დაიმორჩილებს!..

და. სა[illegible] კრიზისის თავიდან ასაცილებლად ყველა სოფელში მოეწყო კომისიები, რომელნიც ყურადღებას აქცევენ მიწის სწორ განაწილებას და მათ დათესვას. დახმარების მიწები დაითესება ძალებით. სამრეწველო პუნქტები არსებობს: ა[illegible]ურეთში, ალიპოდში, მანგლისში, ყარაიაზში, საგარეჯოში და მარტყოფში. ამავე სოფლებში არის მცხოვრები თა უფასო დამხმარე საექიმო პუნქტი. მაზრაში 126 სკოლაა. საქართველოში ყოველი ერობიდან ეხლა ჩავენახ და ხეხილის სანერგეები და აგრეთვე საბოსტნე თესლეულის სანერგე.

რადიო

სახელოვნად დაიბნენ.

რიგა. ჩეხიის საგარეო საქმეთა მინისტრმა გადაჭრით მოითხოვა მოკავშირეთა ჯარების ზემო სილეზიაზე შეტევა, რადგანაც პოლონეთის ავანტიურა ემუქრება და არღვევს დიდ და მცირე ანტანტის პრესტიჟს.

სათიოთ მასალის სიმდიდრე უკრაინაში

ნიკოლაევი. ნიკოლაევის საგუბერნიო სახალხო მეურნეობის საბჭომ დაიწყო ტორფის დამუშავება, რომელიც ბლომად არის აღმოჩენილი სოფელ ტროიცკში, ვოზნესენსის რაიონში.

ნაყოფიერი ცდა.

პერმი. აგრონომიის კომისიამ სცადა კუნძების ტრაქტორებით გაკორტნა. ცდის შედეგი შესანიშნავი გამოდგა. 20 წამის განმავლობაში 1 წუთის მოზრდილი კუნძები, იკორტნება ფრიად მოზრდილი კუნძები.

მოსავლის პირი.

მოსკოვი. როგორც უკვე შეგვატყობინეს, ცენტრალურ და შავი-მიწის გუბერნიებში საანეულო მოსავლის მდგომარეობა საშუალოზე უკეთესია. უკანასკნელი ცნობებით წვიმამ საგრძნობლად გააუმჯობესა საანეულო მოსავალი, ეკატერინოსლავის გუბერნიაში მოსულმა წვიმამ გაზარდა მაღალი წითელ სათავეში. ადერბეიჯანის ს. ს. რ. მოსალოდნელია ჩინებული მოსავალი.

ინგლისის ჯაშუშების გასამართლება

ტრაპიზონი. ადგილობრივი პრესა დიდ ყურადღებას აქცევს ინგლისელ ჯაშუშის საქმის პროცესს, რომელიც ბევრს მუშაობდა ინგლისელთა სასარგებლოდ ჯერ ინდოეთში და მერე ავღანისტანში. გამოირკვა, რომ საქმეში მონაწილეობდა ანატოლიაში უწესოებას, სათანადო ორგანიზაციების ქსელის შემწეობით. გაზეთებით ტრაპიზონის პოლიციას ულოცავენ არა მხოლოდ ერთი ჯაშუშის აღმოჩენის ფაქტს, არამედ ინგლისის საგარეო საქმეთა სამინისტროს მთელ საიდუმლო ქსელის აღმოჩენას. საქმის დაჭერის დროს ხელთ იგდეს მისგან წაწერა, რომელსაც თითქოს ჩვეულებრივი ხასიათი ჰქონდა. მაგრამ პოლიციამ აღმოაჩინა სიმპატიური მელნით დაწერილი სტრიქონები. ამის გამო და ჰქონია მრავალი პირი.

მდგომარეობა ინგლისში.

ლონდონი. საზღვარ-გარეთის პრესა იუწყება: „ზარალი, რომელიც გამოიწვია ინგლისელ მემადნეეთა გაფიცვამ, უდრის 50 მილიონ გირვანქა სტერლინგს. ქვა-ნახშირის ნაკლებობის გამო მატარებელთა რიცხვი დღეში 700-ით შემცირდა. რკინის გზის მოძრაობის შემცირებისაგან გამოწვეული ზარალი ყოველ დღე დახლოებით მილიონ ნახევარს უდრის. შესამჩნევი ზარალი მოუვიდათ გემის პატრონებსაც. ქვა-ნახშირის კრიზისის თავიდან ასაცილებლად, მთავრობა იძულებული იყო დიდძალი ქვა-ნახშირი ეყიდა ამერიკაში. იმავ ქვა-ნახშირის ნაკლებობის გამო, მოელიან 100 ქარხნის დახურვას, რომლებშიაც 50,000 კაცი მუშაობს.

მდგომარეობა გერმანიაში

ნაუენი. გერმანიის სახალხო პარტიის დიდმა უმრავლესობამ ულტიმატუმის მიღებაზე უარი განაცხადა პარტიის ზოგიერთი გამოჩენილი მოღვაწეები შტრეზემანი, ვიცე-კანცლერი ჰაინცე და სხვები კატეგორიულად მოითხოვენ განსაზღვრულ პირობებში ულტიმატუმის მიღებას. დემოკრატიულ პარტიაში ამ კითხვის გამო განხეთქილებაა. ცენტრის დიდი უმრავლესობა მომხრეა ულტიმატუმის მიღებისა. სხვა ნაციონალური პარტიები წინაღმდეგნი არიან. სოციალ-დემოკრატები და დამოუკიდებლები თანხმობას აცხადებენ ულტიმატუმის მიღებაზე. უკვე გამორკვეულია, რომ რეიხსტაგის უმრავლესობა თანახმა და კიდევაც ულტიმატუმზე ხელს მოაწერს. აგრეთვე ვაშინგტონის მთავრობაც ურჩევს გერმანიას მიიღოს მან ანტანტის მიერ წარმოდგენილი პირობები (საგარ. სახალხ. კომის. საინფორმაციო ბიურო).

საფრანგეთში კლასთა ბრძოლა

რიგა. აპრილის 30, საფრანგეთის კომუნისტურ პარტიის პარიზის სექცია მოუთმენლად ელის იმ დროს, როდესაც იგი გამოსცდის თავის ახალგაზრდა ძალას მძიმე კლასთა ბრძოლაში, რომელსაც ამზადებს მიმდინარე ამბები. საფრანგეთის პროლეტარიატმა იცის, რომ მის ქვეყანას ხვევენ ომში, რომ საფრანგეთის მთავრობის იმპერიალისტური პოლიტიკა არც კი მალავს თავის განზრახვებს. საუბედუროთ, საფრანგეთის მუშათა კლასი განიცდის საშიშ კრიზისს შინაგან განხეთქილებისას, რის წყალობითაც იგი ეროვნებით უმოქმედოთაა. მაგრამ მოახლოვდა დღე საფრანგეთის პროლეტარიატის აქტიურ გამოსვლისა (კავროსტა).

ამერიკა და ზემო სილეზია.

ნაუენი. მაისის 9. ამერიკის მთავრობამ გარემოში მყოფ თავის ელჩს ცნობები მოსთხოვა, ზემო სილეზიის მდგომარეობის შესახებ. სხვათა შორის, ირკვევა, რომ დვინის პოლონელები იმუქრებიან ზემოსილეზიის პოლონელთა თვალსაზრისზე დადგომას და ამბოხების დაწყობას.

გერმანიამ მიიღო ულტიმატუმი.

ნაუენი, მაისის 12. გერმანიის მთავრობამ დღეს დილით შეატყობინა ანტანტას, რომ გერმანია ღებულობს ლონდონის პირობებს, ნოტა აცყობინებს ანტანტას ახალ კაბინეტის შედგენას და რეიხსტაგის გადაწყვეტილებას ულტიმატუმის ულაპარაკოთ შესრულების შესახებ. ეს რეზოლიუცია დილით ადრე დიდი კამათის შემდეგ მიღებულ იქნა უმრავლესობის მიერ 220 ხმით 172—წინააღმდეგ.

საქონელი რუსეთისათვის.

ნაუენი, მაის. 12. იანვრიდან მოკიდებული მარტამდის 15 სახელმწიფო ჰგზავნის რუსეთისათვის საქონელს. საქონლის ორი მესამედი გამოგზავნილი იყო რუსეთისათვის ამერიკიდან. ყველაზე მეტი საქონელი ჯერ-ჯერობით რუსეთს ამერიკის შემდეგ გამოუგზავნია გერმანიას, შემდეგ შვეციას, ინგლისს, სპარსეთს, ლიფლიანდიას, ჩინეთს, იაპონიას ნორვეგიას, ბელგიას, ოსმალეთსა და საფრანგეთს.

ჩხუბობენ.

ნაუენი. მაისის 12. „ეკო-დე-პარი“ იტყობინება საფრანგეთის და ინგლისის ანაზღაურების კომისიის წევრთა შორის მომხდარ განხეთქილების შესახებ. ლოიდ ჯორჯი, რომელიც ყველაზე უფრო ენერგიული მოწინააღმდეგე იყო საფრანგეთის მიერ ლონდონის კონფერენციაზე წარმოდგენილი მოთხოვნილებებისა გადადგა. მის მოადგილეთ ასახელებენ სამხედრო მინისტრს ევანსს, რომელიც მოკავშირეთა კონფერენციაზე იყო ლოიდ ჯორჯის საიდუმლო მრჩეველი ფინანსიურ საკითხებში.

საზღვარ-გარეთის საქონელი.

პეტერბურგი. აპრილის 30 ს პეტერბურგის საბჟოში მოვიდა 2 ვაგონი საქონელი საზღვარ-გარეთიდან. მათ შორის 58 ცალი ბავშვების ტანისამოსითა და ფეხსაცმელით.

კომუნისტური პროპაგანდა ინგლისში.

ნაუენი, მაისის 12. ინგლისის ჯარისკაცთა შორის კომუნისტურ რევოლიუციონური პროპაგანდა დაიწყო ოლდერშოტში. ამ პუნქტში ჯარის კაცთა აჯანყებამ 20 ათას გირვანქა სტერლინგის ზარალი მოიტანა. ეს მოძრაობა ვრცელდება. ზოგიერთ ადგილებში სათადარიგო და რეგულიარულ ნაწილებთა შორის მოხდა შეტაკება მთავრობის განკარგულებით დატუსაღებულია კომუნისტთა ზოგიერთი ბელადი.

ანატოლიაში

ტრაპიზონი, მაისის 11 ოფიციალურათ იუწყებიან: ბერძნებმა ხელახლათ სცადეს შემოტევა, მაგრამ ოსმალებმა უკუ აქციეს, ბერძნები ისე თავზარდაცემული გაიქცნენ, რომ მათ მთელი ქონება დატოვეს.

ნორვეგია კომუნისტურ გაფიცვათა წინაშე.

ნაუენი, მაისის 12. ნორვეგიის მეზღვაურთა გაფიცვა მათ მიერ წარდგენილი ორი კვირის ვადის გათავების შემდეგ იმუქრება საერთო გაფიცვით, რომელსაც ექნება გარკვეული კომუნისტური ხასიათი. მთავრობა ღებულობს ზომებს, პირველი საჭიროების საგნების ნაკლებულობის წინააღმდეგ.

ინგლისელ მუშათა შორის.

ნაუენი, მაისის 12. „დეილი-ტელეგრაფი“ იტყობინება, საქონლის გადატანაში დაბრკოლება ინგლისის რკინის გზებზე იზრდება მუშების მიერ გაფიცულ ქვა-ნახშირის მუშებისადმი გამოცხადებულ თანაგრძნობის გამო. ინგლისში ისევ მოსალოდნელია საერთო გაფიცვის დაწყება.

ნახშირის განაწილება.

მოსკოვი. ინგლისის მთავრობამ თავის ხელში აიღო ყველა ნახშირის მარაგის განაწილება.

სახიფათო მდგომარეობა ინგლისში.

ლოიდ ჯორჯმა თემთა პალატაში შეიტანა მოწოდების ტექსტი სამყურნეო კრიზისის საკითხის შესახებ. ეს ტექსტი გამოქვეყნებული იქნება ინგლისის მეფის სახელით.

გერმანია და ანტანტა.

ნაუენი. ლონდონში და პარიზში მყოფთა ელჩებს გერმანიის მთავრობამ მიანდო აცნობონ მათ ინგლისისა და საფრანგეთის მთავრობებს ულტიმატუმის მიღების შესახებ; ინგლისის ელჩმა უკვე აცნობა ეს ამბავი ინგლისის პრემიერს. ასეთივე განცხადება გადაეცემა რომს, ბრიუსელს და ტოკიოს სათანადო მთავრობათათვის გამოსაცხადებლად. ბერლინში მყოფ მოკავშირეთა საკონტროლო კომისიის თავმჯდომარე ნოლლე თანახმად, ულტიმატუმისა, უსათუოდ მოსთხოვს გერმანიის ახალ მთავრობას ცხენოსან და ფეხოსან ჯარ-კაცთა განიარაღებას მაისის 30-მდე, ავიაციისა და ფლოტის განიარაღებას კი ივნისის 30 მდე. მოკავშირეთა კომისია ამ ეხლა არღვევს ომის გამომწვევ დამნაშავეთა კითხვას და ახლო დღეებში კიდევაც ჩამოაყალიბებს თავის მოთხოვნილებას ლაიპციგის სასამართლოს შედგენის შესახებ. ელჩთა კონფერენციამ უნდა მოისმინოს საერთო მოხსენება ხელშეკრულების ყველა იმ მუხლის შესახებ, რაც გერმანიას ჯერ არ შეუსრულებია.

ვინ არის ნამდვილად დამნაშავე?

ნაუენი. „ჟორნალ დ. იტალია“ ზემო სილეზიაში მომხდარ ამბებში ბრალსა სდებს საფრანგეთის ხელის უფალთ და ამტკიცებს რომ საფრანგეთის სარდალი განზრახ არ უწევდა ანგარიშს ინგლისის და იტალიის ოფიცრების გაფრთხილებას და რჩევას ყურადღებას. ფრანგმოკავშირეთა წყალობით ჯერაც იღვრება იტალიელთა სისხლი. გაზეთი სწერს: ინგლისმა და იტალიამ უნდა მოითხოვონ საფრანგეთის ჯარების გაყვანა რადგანაც ისინი ყველაფერს აძლევენ პოლონელ მეამბოხეებს.

გრაფ სფორცის გადადგომა

ნაუენი. „პტი პარიზიენი“ იტყობინება იტალიის გარეშე საქმეთა მინისტრის გრაფ სფორცას გადადგომის შესახებ, რომელიც ელჩად დაინიშნება პარიზში.

გ ა მ ყ ა გ თ.

ნაუენი. სარწმუნო ცნობების მიხედვით, საფრანგეთი ემზადება გაიწვიოს 70 ათასიანი ლაშქარი, რომელიც მას ჰყავდა მზათ რურის ბასეინის ოკუპაციისათვის.

კიდევ იკრიბებიან.

ნაუენი. „ჩიკაგო-ტრიბიუნ“ იუწყება, რომ უმაღლესი საბჭო შეიკრიბება პირველ ივნისს ოსტენდეში ან დოვილში. გერმანიის და შეერთებულ შტატების წარმომადგენლები მიიღებენ მონაწილეობას კონტრიბუციის გადახდის ფორმის, დიუსბურგის ევაკუაციის და ზემო სილეზიის საქმეების მოწესრიგების საკითხების გადაწყვეტაში.

ზემო სილეზია.

ნაუენი, უკანასკნელ ცნობათა მიხედვით მდგომარეობა ზემო სილეზიაში უცვლელადაა. ცნობები ახალ ბრძოლების შესახებ არ მოსულა. კარგანტი სამრეწველო რაიონებში აძლიერებს თავის ორგანიზაციებს და ჩაიგდო ხელში რკინის გზის სამმართველოს საქმე. პოლონელები იძულებული არიან გასწმინდონ ქალაქი გინდენბურგი და პლესსი.

ბრძოლა მუშებთან.

მოსკოვი. ინგლისის გაზეთები იუწყებიან დაწვრილებით ქვა-ნახშირის მომუშავეთა გაფიცვის სვლის შესახებ „დეილი ჰერალდი“ იუწყება ლოიდ ჯორჯი, ყოველ მხრივ აგროვებს რა ჯარსა და ტანკებს ინგლისში სცდილობს, რომ ცივილიზაციის ყოველგვარ რესურსების ამოწურვით შეებრძოლოს მუშებს. სატრანსპორტო მუშათა ფედერაციამ რეზოლიუცია გამოიტანა, რომელშიაც ერის ნაჩვენები, რომ იმ შემთხვევაში თუ მთავრობა ვერ შესძლებს კონფლიქტის მოგვარებას, ანუ მწარმოებლები და მთავრობა მოლაპარაკების განახლებაზე უარს იტყვის, სატრანსპორტო კავშირის დელეგატები მოუწოდებენ თავის წევრებს მუშაობის შეწყვეტისაკენ მიუხედავად იმისა, თუ რა შედეგები მოჰყვება მას.

საერთო მდგომარეობის საკითხის შესახებ შედგა აღელვებული სხდომა თემთა პალატისა, სადაც მთავრობის სახელით გამოვიდნენ ლოიდ-ჯორჯი და რობერტ ნორნი. რობერტნორნმა განაცხადა, რომ მუშათა კონტროლის დადგენა ყოვლად შეუძლებელია, ვინაიდან ეს მოადუნებს მწარმოებელთა ენერგიას და კერძო ინიციატივას ჩაკლავდა. ამ გვარ განცხადებით გამოვიდა ლოიდ-ჯორჯიც.

მუშათა პარტიის სახელით გამოვიდა კლაინსი, რომელმაც განაცხადა, რომ მუშებს არასოდეს არ შეუძლიათ შეუთანხმდნენ მწარმოებელთა წინადადებებს, რომელიც მოითხოვს სამუშაო ხელფასის 50 პროც. დაწევასო. მუშებს არა დარჩენიათ რა გარდა იმისა, რომ გამოუცხადონ მთავრობას: „მიმართეთ უფალ ღმერთს და თვით თქვენ დაიმუშავეთ ნახშირი“ მაღაროში მომუშავენი სრულიად მართალნი არიან როცა ამბობენ, რომ მათ დაუძლურებისაგან სიკვდილი უჯობთ მუშაობისაგან სიკვდილს, მაღაროში მომუშავენი, რომელთაც არას ჯრთ შემცირებული სამუშაო ხელფასის მიღება. ჰპოვებენ დახმარებას მთელ შეკავშირებულ მუშათა კლასში.

„დეილი ნიუსი“-ს ცნობით სამხრეთ უელსში და უორჩესტერში კიდევ რამოდენიმე მაღარო წყლით წალეკილი. ლანკაშირში მოხდა შეტაკება, რომლის დროსაც დაიჭირა [illegible] და [illegible] მენი და მაღაროები დაინგრა. პესიმისტურად არის განწყობი[illegible] [illegible] ომის პოლიტიკური და რევოლიუცი[illegible] ხასიათს. საკითხი ნათლად სდგას [illegible] სტიტუციონური მონარქია, თუ [illegible] ნიზმი. გაზეთი „დეილი ჰერალდი“ [illegible] რით მუშათა გამოსვლა არის პ[illegible] ბრძოლა ინგლისის შრომისა კაპ[illegible] ზმთან.

რედაქტორი თედო ღლ[illegible]
გამომცემი დრ. მთავარი კომიტ[illegible]

დამეკარგა პირადობის მ[illegible] მოცემული ტფ[illegible] სახელმწიფო უნივერსიტეტიდან იოსების ძე მაკალათიას სახელზე. გაუქმებულად უნდა ჩაითვალოს.

დამეკარგა პასპორტი [illegible] ქუთაისის [illegible] წყალტუბოს თემიდან. ვაცხადებ გაუქმებულად. მიქაბერიძე

დამეკარგა ქ. თბილისის [illegible] გოგიო ინსტ[illegible] მიერ მოცემულ მატრიკული [illegible] რის გამო ითვლება გაუქმებულად [illegible] აღნიშნული მატრიკული. სტ. ინსტიტუტისა: კლინენტი ბათ[illegible] ლეჟავა.

ექიმი
ნ. ა. არუთინო[illegible]
სპეციალურად სიფილისი (91[illegible] სქესობრივი ეტლურება, ვენ[illegible] ხუხუნათა და შედეგები.
ახალი ბებუთოვის ქ. 5, [illegible] მქროლელ რაზმის ახლო. ავადმ[illegible] მიღება 10—2 და 5—7 საათ.

ტ. ქ. გამავრც. საზ. მთავარი გამგეობა აცხადებს, რომ კვირას, მა[illegible] 15, დღის 2 საათზე ქვაშვეთის ეკლესიაში გადახდილ იქნება ორმ[illegible] დღის პანაშვიდი განსვენებული ტ. ქ. გ. ს. მთავარი გამგეობის საპა[illegible] თავმჯდომარის და საზოგადო მოღვაწის

გიორგი ნიკოლოზის ძე
ყაზბეგის
სულის მოსახსენებლად.

გულდათუთქულნი მშობლები, ძმები რომან და მიშა ამით აუწყებე[illegible] თესავთ და ნაცნობთ, რომ მე 6-გიმნაზიის მე-7-დე კლასის მოწაფ[illegible]
გიორგი (ჟორჟიკა) სოლომონის ძე ნასიძე[illegible]
წლის წირვა და პანაშვიდი იქნება გადახდილი კვირას 15 მაისს კა[illegible] წმ. ნინოს ეკლესიაში

მომხმარებელი საზოგადოება **„მეურნე“**-ს გამგეობა ამით აცხადებს, [illegible] რას, მაისის 15-ს 1921 წ. 10 საათზე დანიშნულია **წ ლ ი უ რ ი   კ რ ე ბ ა** კოოპერატივის [illegible] განსახილველია 1920 წლის ანგარიში დღის წესრიგი: 1) გამგეობის მო[illegible] 2) სარევიზიო კომისიის მოხსენება. 3) 1921 წლის ხარჯთ აღრიცხვა. 4) [illegible] რე კითხვები. კრება შეხდგება სოც.-ფედერალ. ბიუროს ბინაზე ლეონ[illegible] ქოვის ქუჩა № 1.
გამგეობა

საქართველოს ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაციებს.

ამხანაგებო, ცენტრალური კომიტეტისა და საკონტროლო კომისიის [illegible] ლებით ქ. ტფილისში მაისის 22 სათვის დანიშნულია საქართველოს ახ[illegible] მარქსისტთა ორგანიზაციების

კ ო ნ ფ ე რ ე ნ ც ი ა

კონფერენციის განსახილავ საკნებად დანიშნულია:

1. ცენტრალური კომიტეტის მოხსენება,
2. საკონტროლო კომისიის მოხსენება,
3. მოხსენებები ადგილებიდან,
4. სამეცადინეო გეგმა და საორგანიზაციო საკითხები,
5. კაპიტალიზმი და მსოფლიო რევოლიუცია,
6. ინტერნაციონალი,
7. არჩევნები ცენტრალურ კომიტეტისა და საკონტროლო კომის[illegible]
8. მიმდინარე საკითხები.

წარმომადგენლობის ნორმა: ყოველ 50 წევრზე ერთი დელეგატი, ს[illegible] ნაკლებია მაინც ერთი. **კონფერენცია ნებადართულია.**

დელეგატები ჩამოსვლისას მიმართავენ ამხ. ლომთაძეს (სალამოს —ჭავჭავაძის ქ. № 9. ყოველგვარი მიმოწერა ცენტრალურ კომიტეტ[illegible] ფედერაციამდე, ამავე მისამართით უ. და აწორმიოთ.

961 **საქართ. ახალ. მარქ. ორგ. ცენტრალური კომიტ[illegible]**

ს. ს. ს. რ. სახალხო განათლების კომისარიატის უწყებით ქალ[illegible]
პირველი ქართული სტენოგრაფიული კურსები
ალ. გ საათაშვილისა
პირობის გაგება და ჩაწერა შეიძლება ყოველ დღე [illegible] 9—12 საათ. და საღამოს 5—8 საათ. მისამართი: დუშეთის [illegible] სახ. № 9 (1-ლი რაიონი) წყნეთის ქუჩასთან ახლოს, ტრამვაი №[illegible]